

Milli özünüdərək, özünəqayıdıq günü

Kamal ABDULLA,
akademik, Xalq yazıçısı

Siyasi dairələrdə həmişə belə bir fikir dolaşır: “Müharibə, ən kobud siyasətdir”. Haqq deyimdir. Bəşər tarixi boyunca müharibə adı insan leksikonuna dağıcı, məhvedici amil kimi daxil olmuş, viranəliklə sinonim kimi səslənmişdir. Müharibə daim anaların göz yaşları, körpələrin hıçqırığı, insan ah-nalesi və feryadı ilə izlənməmişdir.

Amma müharibələr var ki, sülh naminə aparılır, haqqa, ədalətə söykənən bəşəri əmin-amanlığa, azadlığa, milli dirçəlişə xidmət edir. Azərbaycanın erməni işğalçılarına qarşı apardığı müharibə də belə müqəddəs mahiyyət daşımış, cəmiyyətə insanların dərk edə bilmədiyi mənəvi və nurani həzz gətirmişdir. Bu, müharibə deyildi, müqəddəs cihad idi. Öz milli varlığı, heysiyyəti, əzabkeş bir xalqın sındırılmış qüruru, təhqir edilmiş mənəvi varlığı uğrunda aparılan şərəfli mücadilə, ön nəhayət, bu, qədim bir xalqın, əsrlər boyunca ədalətə və haqqa sığınan bir millətin Vətən uğrunda, doğma torpaq, yurd, qədim əraziləri naminə, ən son anda öz torpaqlarında, bununla yanaşı, qonşu diyarlarda sülh və əmin-amanlıq uğrunda fasiləsiz mübarizəsi idi.

Azərbaycan xalqı tarixən keşməkeşli həyat yaşamışdır. Sülhpərvər, ədalətli, naqislikdən, pisliliklərdən uzaq olduğu halda, zaman-zaman özü arzuolunmaz ictimai-siyasi bəlalara tuş gəlmişdir. Hər cəhətdən kamil və qüsursuz bir toplum kimi Azərbaycan xalqı əsrlər boyunca bütün millətlərə, dövlət və ölkələrə tolerant münasibət bəsləmiş, öz sülhsevər, xoşməramlı, multikultural düşüncələrlə öz qonşuları ilə dinc-yanaşı yaşamışdır. Lakin tarix boyu zaman-zaman basqınlar görmüş, təcavüzə məruz qalmış bir xalq, millət kimi əsrlər boyunca ağır-acılardan keçmişdir. Xalqımızın ən məşəqqətli taleyi isə ermənilərlə qonşuluqdan başlamışdır. Ermənilər zəhərli bir ilan kimi içimizə girmiş, ictimai-siyasi həyatımıza daim narahatlıqlar gətirmişlər. Niyəti naqis olan ermənilərin əməlləri də şər-böhtan, şantaj və şovinizm üzərində qurulmuşdu. Əsrlər boyu davam edən bu məkr və hiyləyə, ən nəhayət, 2020-ci ildə 44 günlük qələbə müjdəli müharibə ilə son qoyuldu.

Torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda sentyabrın 27-dən başlanan zəfər yürüşümüz tez bir zamanda – 44 gün ərzində yekunlaşdı. Dağlıq Qarabağ da daxil olmaqla, zəbt edilmiş torpaqlarımızın işğaldan azad olunması Azərbaycan xalqının tarixinə parlaq bir səhifə kimi yazıldı. Orta əsrlərdən bəri itirə-itirə gəldiyimiz torpaqlarımız ilk dəfə olaraq geri qaytarıldı. Azərbaycan hələ Ulu öndərin hakimiyyəti illərindən erməni təcavüzü ilə intensiv mübarizə aparır, beynəlxalq güclərin təsir qüvvəsindən istifadə edərək hər vechlə erməni işğalçılarını neytrallaşdırıb Azərbaycan torpaqlarını xilas etmək yollarını arayırdı. Ulu öndər Qarabağın azad ediləcəyinə həmişə inanmış və bunu dönə-dönə vurğulamışdır: “Biz Qarabağa qayıdacağıq, Qarabağ tarixi Azərbaycan torpağıdır”.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyyəti dövründə son anda torpaqların azadlığı uğrunda ədalətli müharibənin qaçılmazlığı planı mövcud idi. Lakin bu planı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan, Ulu öndərin “özü qəfər inandığı, gələcəyinə böyük ümidlər bəslədiyi” İlham Əliyevin qətiyyəti, sonsuz mətanəti və sərkərdəlik məharəti ilə Azərbaycanın xilaskar Ordusu həyata keçirdi. Bu qələbə Ali Baş Komandanın ətrafında xalq və ordu birliyinin unikal nümunəsinə çevrildi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev müharibədən öncə dünya dövlətləri, güc mərkəzləri ilə siyasi dialoqu genişləndirdi, qələbəyə diplomatik zəmin hazırladı. Onun çoxsaylı mətbuat orqanlarına, internet saytlarına verdiyi müsahibədən təkmil siyasi və diplomatiya cəhətdən düşməni təmənən

nəzəri bünövrəsini qoydu. İlk mənada 44 günlük müharibənin taleyi ideoloji zəmində həll edildi. Hər saati, hər dəqiqəsi gərgin siyasi mübahisə və ikili standartlara xidmət edən bəzi mətbuat nümayəndələri ilə, həтта, münaqişə səviyyəsinə gəlib çatan polemikalarda, cənab İlham Əliyevin qələbəsi ilə başa çatan debatlarla Azərbaycan öncə informasiya müharibəsində qələbə çaldı. İlham Əliyev bu debatlarla siyasi lider kimi mübarizlik rəmzinə çevrildi.

Vətən müharibəsi tarixə Azərbaycan xalqının qürur və iftixar simvolu kimi düşdü. İlham Əliyevin 17 illik hakimiyyəti dövründə, söylə, cəsərlə, iradi qüvvə ilə hazırlanan planlar, təxminən, 30 illik işğala son qoydu, erməni vandallarının torpağımızdan təmizlənməsini təmin etdi. Bu qələbə nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə təsdiq edildi və mümkün görünən bir vəzifə həyata keçirildi.

Bu qələbənin qazanılmasında daxili və xarici amillərin kompleks həlli, bütün resursların qələbəyə yönəldilməsi son anda uğurlu nəticəni təmin eləyən amillərdən birinə çevrildi. Qardaş Türkiyənin, onun prezidenti R.T.Ərdöğanın qətiyyətli mövqeyi, Azərbaycanın həmişə yanında olduğunu nümayiş etdirməsi bu tarixi qələbənin əldə edilməsində siyasi qarantə çevrildi. Azərbaycan Prezidentinin digər dövlət rəhbərləri və siyasi elitası ilə, xüsusən Rusiya Federasiyasının rəhbər heyəti ilə tarazlaşdırılmış siyasi xətt yürütməsi Azərbaycanın qələbəsində böyük rol oynadı. Bir sözlə, cənab Prezidentimiz İlham Əliyev müharibə dövründə, ondan əvvəlki illərdə, sonrakı proseslərdə uzaqgörən siyasi addımlar atmaqla respublikanı lüzumsuz siyasi şantajlardan, diplomatik hədələrdən qurtardı, onun haqq işinin bütün dünya miqyasında, beynəlxalq təşkilatlarda birmənalı şəkildə qəbul edilməsinə zəmin yaratdı.

Bu qələbənin qazanılmasında Azərbaycan cəmiyyətində bərqərar olmuş tolerantlıq, ölkədə “dövlət siyasəti və həyat tərzinə” çevrilmiş multikultural düşüncə tərzində böyük rol oynamışdır. Azsaylı xalqların döyüşlərdə verdiyi şəhidlər çox vaxt titul xalqın şəhidlərinə bərabər sayda olurdu. Bu döyüşlər zamanı kimin hansı kənddən, hansı şəhərdən, hansı əldən-öbadan olması, hansı millətə mənsubluğu soruşulmurdu. Döyüşdə hamı azərbaycanlı idi, hamı Azərbaycan vətəndaşı kimi vuruşurdu. Bu, qələbəni təmin edən mənəvi birliyin, monolitliyin yaranmasına səbəb olan başlıca amillərdən idi.

Müharibənin ilk günlərindən Azərbaycan Ordusu zərəkəlikdən uzaq, düşünlü, ağıla, zəkaya söykənmiş, müasir texnika və texnologiyalardan istifadə edərək, ədalətli müharibə aparmış, döyüş vaxtı ancaq hərbi obyektləri hədəfə almış, dinc əhaliyə zərər vurmamışdır. Düşmənin illərdən bəri möhkəmləndirilmiş sənəkləri, sədləri və istehkamları bir göz qırpımında aşılıb keçilmiş, müasir döyüş taktikalarının görünməmiş nümunələri tətbiq edilmişdir. Prezident İlham Əliyev döyüşləri xarakterizə edəndə Azərbaycan Ordusunun müasir texniki vasitələrdən bacarıqla istifadə etməsini, müharibəni getdirməsini xüsusi vurğulamışdır: “Bu gün Azərbaycan Ordusu güclü ordudur. Bütün beynəlxalq reytinglərə görə, o, dünyanın ən güclü 50 ordusunun siyahısına daxildir. Azərbaycan 44 gün ərzində parlaq Qələbə qazanaraq, Ermənistanı məğlub etdi, işğala son qoydu. Hər gün Azərbaycan Ordusu

irəli gedirdi, hər gün yeni şəhərlər, kəndlər, qəsəbələr, yüksəkliklər azad edilirdi. Azərbaycan əsgəri, Azərbaycan zabiti bir amalla vuruşurdu ki, bu işğala son qoyulsun, bu haqsızlığa son qoyulsun, ədalət zəfər çalsın... Buna nail olduq. Bizim şanlı ordumuzun 44 günlük müharibəsi XXI əsrin müharibəsidir”.

Vətən müharibəsinin dönüş nöqtələri, mühüm mərhələləri, qələbənin təminatında həlledici rol oynanmış döyüş səhnələri xüsusi diqqətə layiqdir. Şuşa qalasının, Şuşa şəhərinin azad edilməsi bu mənada ciddi əhəmiyyətə malik hadisə idi. Bu, demək olar ki, müharibənin taleyini həll edən amilə çevrildi. Ulu öndər təsadüfən demirdi: “Şuşasız Qarabağ, Qarabağsız Azərbaycan yoxdur”. Şuşa uğrunda mürəkkəb və cəsərlə döyüş səhnələri, həqiqətən də, dünya hərbi tarixinin misilsiz bir səhifəsini təşkil edir. Təsadüfi deyildir ki, Prezident İlham Əliyev bu döyüş haqqında xüsusi fəxərlə danışır, onun hərbi-siyasi məziyyətlərini çox yüksək qiymətləndirir: “Şuşanın işğaldan azad edilməsi bizim gücümüzü göstərdi. Ordumuzun peşəkarcılığını, hərbiçilərimizin cəsərlətini, qəhrəmanlığını göstərdi. Şuşanın götürülməsi çox böyük peşəkarcılıq, cəsərlət tələb edən əməliyyat idi. Əminəm ki, bu əməliyyat dünya hərbi tarixində xüsusi yer tutacaq. Çünki bu əməliyyatı bizim qəhrəman hərbiçilərimiz dağlardan, meşələrdən, çığırlardan keçərək yalnız yüngül silahlarla silahlanmış şəkildə azad ediblər. Şuşanın işğaldan azad edilməsi bizim şanlı qələbəmizdir”.

Şuşaya diqqət, Şuşaya həssas yanaşma, qayğı və canyananlıq təsadüfi deyil. Şuşa Qarabağın baş tacıdır, elm, mədəniyyət mərkəzidir, Azərbaycanın etnoqrafik muzeyidir, folklor yaddaşındır. Azərbaycanın varlığı, həm də Şuşadan keçir. Şuşanın azad edilməsi Ulu öndərin ən ulvi arzularından biri idi. Təsadüfi deyil ki, İlham Əliyev Şuşa azad olunduqdan dərhal sonra ilk hesabatı Ulu öndərin məzarı başında verdi: “Mən bu gün Ulu öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdim, onun ruhu qarşısında baş əydim. Üreyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim, Şuşanı azad etdik. Bu, böyük Qələbədir! Bu gün şəhidlərimizin, Ulu öndərin ruhu şaddır! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!”

Şuşa öz tarixi missiyasını yenidən ləyaqətlə yaşayır. Beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etmək, müxtəlif mədəni-kütləvi yığıncaqların mərkəzinə çevrilmək onun yeni beynəlxalq statusuna aiddir. Şuşa az bir müddətdə sürətli inkişaf yoluna qədəm qoyub, əsl müasir, modern şəhər simasını almağa başlayıb. Şuşa bu gün bütün mədəni dünyanın diqqət mərkəzində olan bir şəhər kimi sivilizasiya mərkəzinə çevrilməkdədir. Bu, cənab Prezidentimizin xüsusi diqqət və qayğısı ilədir.

Müharibə qansız-qadasız ötürmüşür. İstər ədalətli, istərsə də işğalçılıq müharibəsi olsun, hər biri öz izlərini dağıntılarla, itkilərlə, qan-qada ilə qoyur. Vətən müharibəsində Azərbaycanın itkiləri az olmadı. Şəhərlər, kəndlər dağıldı, evlər-eşiklər viran qaldı, yüzlərlə insan qaçqın halında öz yurd-yuvasından didərgin düşdü, genofondumuza zərbə dəydi, gələcəyin neçə-neçə qurucusu öz canı ilə hesabət verib şəhidlik zirvəsinə qovuşdu. Bunlar artıq tarixdir. Amma itkilərimizə baxmayaraq, biz qürur mənbəyimiz olan ərazi bütövlüyümüzü təmin etdik, xalqımızın milli məniyyətini özünə qaytardıq.

Vətən müharibəsi dövründə torpaqlarımızın azad edilməsində, ərazi bütövlüyümüzün bərpasında müəyyən kəm-kəsirlər qalmışdı. Qarabağ torpaqlarının müəyyən bir hissəsinə hələ də erməni silahlı dəstələri nəzarət edirdi, Xankəndi separatizm yuvası kimi fəaliyyət göstərirdi. Bu mərhələ də cari ilin sentyabr ayında keçirilən birgünlük lokal antiterror əməliyyatı ilə başa çatdı, ölkəmizin suverenliyi, Konstitusiyaya hüquq tam bərpa edildi. Yenə də Ali Baş Komandanın qətiyyəti, cəsərləti, şəxsi təşəbbüsü Qələbəni təmin etdi. O, yenə də bəzi şəkkaklara ustad dərsi keçdi, “nəyin nə zaman həll edilməsini yaxşı bildiyini” bir daha sübut etdi.

Biz bu gün qalib xalq olaraq yaşayırıq. Qalibiyyətin dadı şirindir, ruhlandırıcıdır, qürurvericidir. Lakin biz ləvgəlanmırıq, bu qalibiyyətimizdən, heç də sui-istifadə etmirik. Bu gün biz yenə də sadə arzularla sülh, əmin-amanlıq, sakitlik, dinc quruculuq haqqında düşünürük, bütün Cənubi Qafqazda sülhün qarantı kimi çıxış edirik. Biz Ermənistanı bütün bu qanlı olaylardan sonra yenə də sülh təklifləri edirik. Lakin bütün bunlara rəğmə, Ermənistan yenə də müxtəlif siyasi manipulyasiyalarla manevrlər edir, sülh danışıqlarından yayınır, revanşist hərəkatlarla bölgədə çaxnaşma salmaqda meyilli olduğundan əl çəkmir. Cənab Prezident İlham Əliyev bu istiqamətdə beynəlxalq səylərini bu gün də əsirgəmir, Vətən müharibəsinin sülh müjdəsini reallaşdırmaq üçün əlindən gələni edir. Bu, bütünlükdə Azərbaycan dövlətinin, bütün azərbaycanlıların istəyidir.

Hamımız qürur duyduğumuz Zəfər Günü mübarək! Bu, bizim milli Zəfər Günü mübarək, milli ləyaqətimizin günüdür, milli özünüdərək, milli özünəqayıdıq günümüzdür!